

MANUSCRISE ROMÂNEȘTI ÎN BIBLIOTECA NAȚIONALĂ «CHIRIL ȘI METODIE» DIN SOFIA

MARIA RĂDULESCU

Printre manuscrisele necatalogate încă ale colecției de texte vechi din posesia Bibliotecii Naționale «Chiril și Metodie» din Sofia, se află și câteva texte românești. Până în anul 1960 ele erau în număr de cinci, reprezentând un Pateric, un sbornic mic, un hrisov, un cronograf și un catehism.

După identificare am notat aceste manuscrise cu sigla *Ms. rom.*, însoțită de o cifră (în ordinea cronologică a textelor, de la 1 la 5).

Întrucât considerăm că aceste texte prezintă interes pentru cercetătorii noștri, dăm mai jos descrierea lor.

Ms. rom. 1

Pateric, scris la 1686, de Nicolae Grămătic, așa cum arată însemnarea de la p. 164^v. Este un volum de dimensiunile 14,5 × 18,5 cm, legat în scoarțe de lemn îmbrăcate în piele. Actuala legătură, așa cum arată însemnarea de sub textul paginilor 23—29, a fost făcută a doua oară, la 1822. A aparținut schitului Găvanele¹.

Are 247 de foi, plus trei foi albe la început și două la sfârșit, adăugate, probabil, când a fost legat a doua oară. Nu are început și nici sfârșit; prima foaie păstrată are cifra 23. Foile, grupate în coli de câte șase, au numerotare chirilică.

Hirtia este subțire, de culoare gălbuie.

Pe pagină sînt cîte 19 rînduri, scrise îngrijit, cu litere mici chirilice, semi-cursive, frumos executate, în cerneală rădăcinie. Titlurile, inițialele și unele majuscule în text sînt în cerneală roșie. Scrierea este semi-uncială.

Manuscrisul prezintă numeroase glose și însemnări. Dintre acestea, menționăm cîteva, care oglindesc momente legate de soarta manuscrisului:

Pe verso celei de a treia foi de la început se află o însemnare intitulată *Băgare de seamă*: «Găsit-am în această carte scris că s-au legat o dată la schitul Găvanilor, dar la ce leat nu să știi. Și am mai găsit la un loc chearu de mîna scriitorului scris cu vorbire sârbească, zicînd: scris-am eu Neculai Grămăticu la leatul 1686, martie 4». Semnează Arca monah, la 1862, septembrie 8.

Monahul Arca mai semnează și la p. 164^v, la sfîrșitul unei povestiri. La aceeași pagină se află însemnarea copistului manuscrisului, Nicolae Grămăticul, sub care, aceeași mină care a scris *băgarea de seamă* și a semnat și la p. 164^v notează: «Rumânești va să zică: am scris eu Neculai dascălul, martie 4, leat 1686 de la Hs.».

Pe prima din cele două foi albe de la sfîrșit se află o însemnare din care reiese că iero-diaconul Calinic a citit această carte la 1830.

Pe marginea de jos a foilor 32—38 inclusiv a fost făcută o însemnare, acum în parte nelizibilă din cauză că cerneala s-a șters, în parte tăiată cu prilejul legării volumului. Pe foile 37 și 38 se mai poate citi: «...zilele domnului Io Constandin Cantacozunu...»

¹ «Acest pateric ă se să cheamă // și oțeneacă este al sfîntului // schit ă Găvanele și acum s-au legat ă a do-oră de părintele Sofronie // v leat 1822, fevruare 25».